

Ketter & Co

JAARVERSLAG

2022

Foto: Roland Smit

Stichting KETTER&Co
Gietersstraat 47
1015 HB Amsterdam
info@ketterenco.nl

Voorwoord

KETTER&Co

2022 was een jaar van verdieping en versnelling. Aan het begin van het jaar hebben de Kettters twee dagen vanuit Veenhuizen hun hersens gekraakt over de toekomst van KETTER&Co. Er werd gebrainstormd, getekend, geacteerd maar vooral veel gesproken. Alles op z'n kettters natuurlijk, spelenderwijs. Hier kwam een KETTER&Co manifest uit voort en een duidelijke richting en ambitie voor de toekomst. In de tweede helft van het jaar lag dan ook de nadruk op het verwezenlijken van de gemaakte plannen.

KETTER&Co heeft ook een nieuwe samenstelling, zowel van het team als het bestuur. Dit zorgt voor de nodige frisse blikken, zo relevant voor het ketterwerk.

In het Vooruitblik (p. 40) wordt de ambitie van Ketter verder uitgewerkt, een ambitie die zich vooral richt op het naar buiten treden en groter denken. Zo wordt het nu voor het Land&Hand project belangrijk om op beleidsniveau betrokken te raken, daarvoor zijn eind 2022 de eerste stappen gezet.

Ook is de rol van Ketter ook duidelijker geworden. De rol binnen de samenwerkingen die Ketter opzet, is het inzetten van de verbeelding en het herkennen van nieuwe mogelijkheden om zo tot nieuwe inzichten, ideeën en uitwerkingen te komen.

Het Land&Hand project wordt groter en omvangrijker en was ook in 2022 het project waar de meeste focus op lag. Land&Hand loopt inmiddels in meerdere provincies en externen weten ons te vinden. Zo wordt het project beschreven in het boek 'Maakkracht', werd het gepresenteerd tijdens Dutch Design Week en bij een bijeenkomst op het Ministerie van OCW, en komen partijen zoals Arcadia naar ons toe voor toekomstige samenwerkingen.

Ondersteund door:

FONDS 21

GIESKES · STRIJBIS
FONDS

Provincie Noord-Brabant

provincie **D**renthe

**stimulerings
fonds
creatieve
industrie**

Financiering

Inkomsten KETTER&Co

Dit jaar liepen de meerjarige financiering van Fonds 21 en het Gieskes Strijbis Fonds door, wat het mogelijk maakte om in het Land&Hand project als geheel te investeren. Verder kreeg het project lokale financiering van provincies, zoals de Provincie Zeeland, de Provincie Noord-Brabant en de Provincie Drenthe. In het najaar werd een onderzoek naar het Friese veenweide gebied als project honoreert door het Stimuleringsfonds voor de creatieve industrie, als onderdeel van de call 'Bouwen aan Talent'. Begin 2023 wordt KETTER&Co hiervoor aan een jonge ontwerper gekoppeld.

Verder waren er nog wat inkomsten uit de verkoop van de Veenlijn en Collectie Veenhuizen producten en het geven van talks, workshops en presentaties.

Scholen beginnen de waarde te zien van het Land&Hand project. Zo wordt het project in Noord-Holland niet meer meegenomen in de KETTER&Co begroting, maar wordt deze betaald vanuit de school. Clusius (nu Vonk) huurt ons in om het traject voort te zetten.

Over KETTER&Co

Een wereld zonder kettters, is een wereld zonder vragen. KETTER&Co bevraagt de wereld, initieert, ontwerpt en realiseert projecten om met op maat gemaakte voorstellen verandering te inspireren. Binnen de maatschappelijke, sociale en stedelijke ruimte wil KETTER&Co het beleid en lokale realiteit met elkaar te verbinden. Iedere plek is anders. Elke stad, elk dorp, elk park en elke wijk waar mensen wonen, verblijven en werken is uniek. Er zijn altijd overeenkomsten maar juist de verschillen maken een plek eigen en geven identiteit. Met haar projecten inspireert KETTER&Co de leefomgeving en het gebruik van de openbare ruimte. Het uitgangspunt is altijd de lokale situatie.

KETTER&Co komt voort uit het kunstenaarschap van Irene Fortuyn.

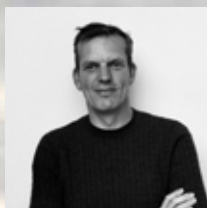
Methode

KETTER&Co verbindt partijen uit diverse disciplines en van verschillende samenstelling om zo gezamenlijk oplossingen te onderzoeken. Landelijke en lokale overheden, onderwijsinstellingen, natuurorganisaties, studenten, makers, ontwerpers, lokale ondernemers, tuinmannen, boeren, gedetineerden, nieuwkomers en bewoners van stad en platteland doen mee. Wij laten mensen met andere ogen naar de ander en de omgeving kijken; om zo de kracht van de omgeving, zichzelf én de ander ontdekken. Hiermee komen de projecten niet alleen 'bottom up' tot stand, maar zo worden ze ook 'bottom up' gedragen door de betrokken partijen.

KETTER projecten zijn zelfgeïnitieerd. Samen met de samenwerkingspartners laten we de onderzoeksmethodieken op het project los. We verzamelen verhalen, analyseren culturen, bestuderen (stedelijke) landschappen, organiseren ontmoetingen, ontwerpen tentoonstellingen en visualiseren of concretiseren onze bevindingen.

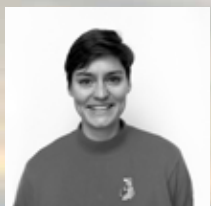
Irene Fortuyn

Jan Melis

Roland Smit

Carine Middeldorp

Hannah Sweering

Emma Schep

Organisatie

Dit jaar bestond het KETTER&Co team uit: Irene Fortuyn (directeur en artistiek leider); Carine Middeldorp (onderzoeker, aanvrager en overzichtshouder); Jan Melis (ontwerper, onderwijs specialist en projectleider Land&Hand Zeeland en Noord-Brabant); Roland Smit (ontwerper, projectleider Land&Hand Noord-Holland); Emma Schep (onderzoeker, information designer); en Hannah Sweering (communicatie, politicoloog). Zoals gewoonlijk werkt KETTER&Co met meerdere partijen samen en bouwen we sterk op de &Co's.

Sinds 2022 is er ook een compleet nieuw bestuur. In begin 2022 bestond het bestuur uit Raoul van Aalst, Saskia van Stein, Ira Koers en Ekim Tan en eind 2022 vervullen Monique van der Poel, Ernst van der Hoeven en Nandine van Karnebeek de rol van bestuurder.

Speciale dank aan de ontwerpers Joost Dingemans, Lucas Mullié en Dana Savic voor hun inzet in Zeeland en Noord-Brabant voor het Land&Hand project. Bij KETTER&Co is men Marco Sweering ook altijd zeer dankbaar voor zijn inzet, beeldmateriaal en verdere support.

Doelstellingen KETTER&Co

Zoals verwoord bij de Kamer van Koophandel:

De stichting bevordert vanuit verschillende disciplines en samenstellingen de verbetering van de maatschappelijke, sociale en (stedelijke) ruimte. Het landschap speelt vaak een centrale rol.

De stichting initieert en realiseert projecten, stelt vragen en brengt partijen bij elkaar waarmee verbindende oplossingen onderzocht en tot stand gebracht worden.

De stichting verhoudt zich vanuit een onafhankelijke positie tot de samenleving en zoekt naar mogelijkheden om gebruikers, bewoners, overheden en ondernemers duurzaam met de sociale en de openbare ruimte te verbinden.

Het verbeeldende denken en doen krijgt daarbij een vanzelfsprekende plaats in het onderzoeken, ontwikkelen en realiseren van projecten waarbij de verbinding tussen hoofd - hart - handen steeds centraal staat.

Daarmee levert de stichting een bijdrage aan het ontwikkelen en implementeren van nieuwe waardeketens en denkwijzen ten dienste van het algemeen belang.

KETTER&CO

Wij werken met architecten, strategisch adviseurs, designbureaus, communicatiebureaus, marketingbureaus en designers. Via ontwerp en advies ondersteunt KETTER&CO u bij de realisatie van uw ideeën en projecten. KETTER&CO doet dit door te werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen. Dit doen wij door projecten te ondersteunen die anderszins niet of minder succesvol zijn. We werken samen met u om uw ideeën te realiseren en uw projecten te ondersteunen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren.

HOE?

DAGEN VOOR MORGEN

De afgelopen jaren hebben we samen met u aan de slag gemaakt met verschillende projecten, waarbij we samen met u de kennis en ervaringen van ons team combineren met de kennis en ervaringen van uw team. Dit doen we door te werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren.

SAMENWERKEN

Wij werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen om uw ideeën te realiseren en uw projecten te ondersteunen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren met de kennis en ervaringen van uw team. Dit doen we door te werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren.

DOORALWERKEN

Wij werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen om uw ideeën te realiseren en uw projecten te ondersteunen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren met de kennis en ervaringen van uw team. Dit doen we door te werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren.

KETTER&CO is een collectief van makers en makers dat streeft naar een duurzame samenwerking. Wij initiëren en ondersteunen projecten waarin samenwerking en zorg voor mensen centraal staat.

LIJSTEN EN OBSERVEREN

Wij werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen om uw ideeën te realiseren en uw projecten te ondersteunen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren met de kennis en ervaringen van uw team. Dit doen we door te werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren.

VOELEN, PROEVEN, HOREN, RIKKEN EN ZIEN

Wij werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen om uw ideeën te realiseren en uw projecten te ondersteunen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren met de kennis en ervaringen van uw team. Dit doen we door te werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren.

ESTHETIEKEN EN KENNISDELEN

Wij werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen om uw ideeën te realiseren en uw projecten te ondersteunen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren met de kennis en ervaringen van uw team. Dit doen we door te werken samen met u, uw team en andere betrokken partijen. Dit gebeurt op een manier die u het meest aansprekend vindt, waarbij we uw ideeën, kennis en ervaringen combineren.

Foto: Hannah Sweering

Veendagen en manifest

Begin dit jaar verbleef het Ketter team in Veenhuizen, waar onder leiding van Annemarie van den Bos werd nagedacht en gewerkt aan de essentie, positionering en toekomstplannen van KETTER&Co. De uitkomsten hiervan leverden de basis voor het KETTER manifest en gaf helderheid over de rol van Ketter binnen de projecten. Het manifest is [op de site](#) zowel in het Nederlands als het Engels te lezen.

Foto: Carine Witveldorp

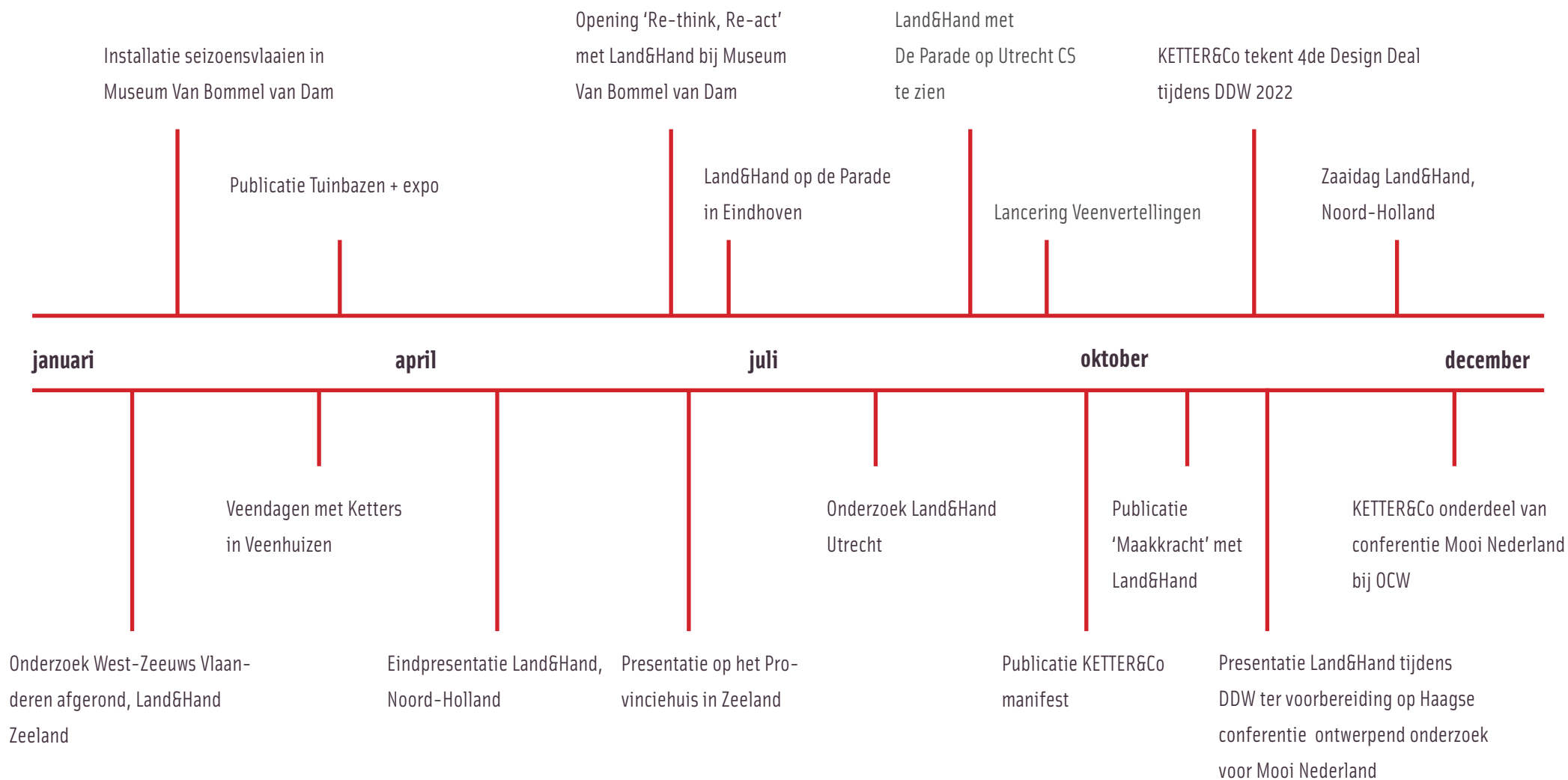

Foto: Roland Smit

Erkend leerbedrijf

KETTER&Co is een erkend leerbedrijf met meerdere SBB erkenningen. In 2022 rondde twee studenten hun stage af de studio, beiden van het Cibap, een MBO creatief vakmanschap in Zwolle. Ivar van Tongeren leerde vlechten van de meestervlechters uit het Vlechtmuseum in Noordwolde en vlocht met die kennis op de studio meerdere grote manden voor de Veenspa. Hanna Pol maakte vervolgens van Nederlandse schapenwol bijpassende kussens. Beiden maakten dus iets met lokaal geogste grondstoffen.

Het jaar in vogelvlucht

Projecten 2022

City Circles

onderzoek - ontwerp - inspiratie - menselijke maat - context - beleid

City Circles is een multidisciplinaire onderzoeksmethode die zich richt op de stedelijke omgeving. Het onderzoek speelt zich af in een cirkel met een diameter van één kilometer. Het project streeft ernaar nieuwe perspectieven op, en manieren van kijken naar, het stedelijke leven te ontsluiten en ontwikkelen.

Volgende: Brussel

In 2022 waren er geen nieuwe City Circles onderzoeken met studenten. Wel was er een eerste verkenningsbezoek aan Brussel en zijn de juiste contacten gelegd om volgend jaar een City Circles Brussel uit te voeren.

Land & Hand

landschap - onderzoek - vakmanschap - onderwijs - erfgoed - beleid

Land & Hand is een meerjarig project over de wisselwerking tussen landschap, het materiaal en het vakmanschap dat eruit voortkomt. Het project ontwikkelt samenwerkingen tussen mbo onderwijs, ondernemers en landschapsorganisaties en streeft naar een cyclisch bewustzijn bij studenten, een herwaardering van het vakmanschap en de emancipaties van de vakman.

Doorontwikkeling

Het Land&Hand project loopt nu meerjarig in meerdere provincies. Naast het werken met mbo studenten is in Limburg een project met een hogeschool gedaan en in Zeeland is er een project met een hogeschool in voorbereiding. In Noord-Holland is ook met VMBO studenten samengewerkt. Land&Hand Noord-Holland is in een volgende fase belandt, er wordt inmiddels met meerdere opleidingen gewerkt en de school draagt het project. KETTER&Co is hier langzaam begonnen aan de overdracht. Verder zijn in de provincies Friesland, Flevoland, Utrecht en Drenthe de eerste stappen gezet om in 2023 met Land&Hand projecten te beginnen.

Het project kreeg aandacht tijdens de conferentie 'Mooi Nederland' van Ministerie van Binnenlandse Zaken en wordt als voorbeeld aangehaald in het boek 'Maakkracht', dat tijdens Design Design Week 2022 werd gelanceerd. Het Land&Hand onderzoek in Limburg naar de lokale voedselketens was deze zomer te zien in Museum Van Bommel van Dam en de Land&Hand projecten van enkele SintLucas studenten stonden in de krant Trouw.

In cijfers

- 4 eindpresentaties van mbo-scholen op locatie, 20 excursies met studenten
- 4 lesprogramma's afgerond op mbo-scholen
- 3 onderzoeken afgerond

Land & Hand Noord-Holland

In Noord-Holland staat het project letterlijk in bloei. Bij Vonk, voorheen het Clusius College, is het project in een volgende fase beland. De school heeft actief in het project geïnvesteerd en meerdere opleidingen en niveaus (waaronder VMBO) van de school sloten zich bij het project aan. Vanuit verschillende opleidingen waren studenten betrokken bij de ontwikkeling, voorbereiding en bezaaiing van de eetbare proeftuin bij Fort K'IJK in Krommeniedijk. In juni was er een eindpresentatie in de tuin waarbij de partners aanwezig waren. [Het filmpje](#) hierover is op [landenhand.nl](#) te zien

Het project is in Noord-Holland ondertussen grotendeels overdragen aan de school. Zij betalen de lokale ontwerper en hebben ervoor gezorgd dat meerdere afdelingen de mogelijk kregen om aan te haken. Binnen de school wordt er gesproken over het maken van een kleinschalige satelliet-tuin – een schooltuin als proeftuin. Kortom, het project is een eigen leven gaan leiden.

Onze partner Medigran is ook nog steeds zeer betrokken bij het project. De tuin is onder hun leiding en met hun zadenmix ingezaaid. De nieuwe partner, Wilder Land, zorgt voor de vertaling van bloemen naar food: met een kruidenthee wordt er een kans geboden om de bloemen binnen de directe omgeving van het Fort te gebruiken. De derde belangrijke partner, Landschap Noord-Holland, de eigenaar van het gebied, is erg blij met de invulling van de tuin en de vertaling naar de thee die zij in het theehuis in het Fort kunnen aanbieden.

In het najaar verschoof de nadruk van het project steeds meer naar food, onder andere naar aanleiding van de samenwerkingen met Wilder Land en Landschap Noord-Holland. In 2023 zal hiermee ook de afdeling Food van de school mee worden genomen in het traject.

Foto: Roland Smit

Foto: Misha Drijver

Zaaidagen en een eindpresentatie

Studenten uit meerdere afdelingen hielpen met het ontwerp en de aanleg van de proeftuin. Zo reden de studenten van 'Groen, Grond en Infra' door weer en wind op tractoren naar de tuin om de praktijkles 'klepelen' niet te missen, en zaaiden VMBO studenten dit jaar twee keer de tuin in. Op een warme dag in juni werd door de studenten van In- & Outdoor Styling het concept van de theetuin gepresenteerd in het bijzijn van de partners.

Land & Hand Limburg

In Limburg is samengewerkt met Museum van Bommel van Dam binnen een provinciaal project "de gezondste regio". Met 'Het Eetbare Landschap' landt het Limburgse Land&Hand project in zowel het museum als het museumrestaurant van het nieuwe Van Bommel van Dam in Venlo.

Irene Fortuyn werd als kunstenaar uitgenodigd voor de tentoonstelling 'Re-think Re-act' en zij koos ervoor het Land&Hand project met KETTER&Co de focus te maken. De lokale voedselketens en de relatie tussen landschap en dat wat op je bord ligt, waren hierbij onderwerp. Studenten van HAS Hogeschool kregen de opdracht om de ketens van de ingrediënten van de seizoensvlaaien die in opdracht van KETTER&Co in het museumrestaurant De Posterij geserveerd werden te onderzoeken. Hoe kan het landschap met zo kort mogelijke ketens ten tafel gebracht worden?

De tentoonstelling en het onderzoek van de HAS studenten zijn de basis voor een project met Yuverta, mbo.

KETTER&Co bracht ook de verschillende partners in beeld met filmpjes voor de partneronderzoeken. Deze zijn op landenhand.nl onder partners te bekijken.

Foto: Marco Sweering

Foto: Marco Sweering

Tentoonstelling

Op vrijdag 17 juni openende de tentoonstelling 'Re-think Re-act' in het Museum van Bommel van Dam in Venlo, een project dat zich richt op de gezondheid in de regio. In de tentoonstelling werd ook het onderzoek van de HAS studenten meegenomen.

Land & Hand

Zeeland

In Zeeland is de focus van het project inmiddels op de Euregiotuinen in West-Vlaanderen gaan liggen. Van bredere onderzoeks projecten met food en techniek studenten is na het onderzoek over West-Zeeuws-Vlaanderen de Euregiotuinen als landingsplek gekozen. De Euregiotuinen bij Oostburg worden door een ondernemer van Van Damme Recreatie de komende jaren ontwikkeld en het Land&Hand project is hierbij aangehaakt. Begin 2022 werd onderzoek gedaan en uitgewerkt naar de situatie en mogelijkheden in het gebied.

Zowel Joost Dingemans als Lucas Mullié hebben een kwalitatief goed lesprogramma voor studenten neergezet. De studenten gingen op excursie bij ondernemers, verkenden het landschap en werkten tijdens praktijklessen met de handen. In Middelburg was het lesprogramma voor de food studenten opgebouwd uit 5 thema's, die elk dezelfde structuur volgden. Water, Landschap, Ambacht, Transities, Identiteit. De studenten, een teamleider van het Scalda en Lucas zijn geïnterviewd voor [een filmpje](#) over het project. In Vlissingen gingen studenten van de afdeling techniek in het eerste semester concreet aan de slag met het bouwen van een bakfiets en in het tweede semester werkten studenten van verschillende opleidingen samen aan vernieuwde concepten voor de Euregiotuinen of/en Van Damme Recreatie. Deze ideeën werden 11 juli bij de Euregiotuinen in Oostburg gepresenteerd aan de verschillende stakeholders.

De samenwerking met het Scalda verliep niet soepel. De betrokkenheid vanuit de school was niet voldoende om het programma in te bedden in het curriculum. Hoewel het midden-management wel betrokken was bij aanvang, en het project toen heel positief ontvangen werd, is het midden-management nooit betrokken geweest bij het lesprogramma. Tussentijds is er ondanks vele pogingen geen goede terugkoppeling of feedback op het lesprogramma geweest.

Sinds kort zijn er gesprekken met de recent aangestelde 'practor', vergelijkbaar met een lector bij de universiteit, die wellicht voor een betere inbedding kan zorgen binnen de organisatie.

Presentaties in de Euregiotuinen en op het Provinciehuis Zeeland

Mbo-studenten presenteerden in de zomer op locatie hun visies op de Euregiotuinen. Het voorafgaande onderzoek naar Zeeland, Zeeuws-Vlaanderen en de omgeving van de Euregiotuinen in de gemeente Sluis werd op 19 mei op het Provinciehuis gepresenteerd. Het onderzoek brengt zowel de problematiek als de vele mogelijkheden van dit gebied in kaart. Op basis van deze analyse is er een voorstel voor een gebiedsatelier ontstaan, waarin verschillende programmaonderdelen uitgewerkt kunnen worden. Op landenhand.nl is er meer over het onderzoek te lezen.

Land & Hand

Noord-Brabant

Noord-Brabant staat bekend om haar vele festivals. De studenten van het SintLucas College kregen de opdracht om het landschap een stem te geven op deze festivals. Dit begon het afgelopen semester met het bos een stem geven op het theaterfestival De Parade. Iedere student bekeek het bos vanuit een ander perspectief: mens, dier of boom. Ze verplaatsten zich zo in andere, ook het niet-menselijke perspectieven. Hoe ervaart een mier of een vogel het bos? Wat voelen de bomen?

Afgelopen jaar stopte de eerste ontwerper, Cas van Son, helaas met het project vanwege een verhuizing naar het buitenland. Gelukkig was een vervangende ontwerper, Dana Savic, snel gevonden. Dana studeerde aan zowel het SintLucas als de Design Academy Eindhoven en ontwierp en organiseerde het project met het SintLucas.

De studenten van het SintLucas gingen het bos in met een boswachter, kregen gastlessen van ontwerpers en werkten gezamenlijk aan een overzichtswand. Aan de hand van hun bevindingen, ervaringen en nieuwe input ontwikkelde iedere student een eigen project.

De studenten presenteerden in drie groepen, vanuit de perspectieven van mens, dier of boom, in juni 2022 tijdens De Parade Eindhoven hun projecten. Vervolgens reisden de projecten met De Parade mee. Eén van de projecten werd genoemd in een stuk over De Parade in [Trouw](#). Een filmpje over de presentatie en het project is [hier](#) en op [landenhand.nl](#) te zien.

Foto: Jan Melis

Beeld: Jan Melis

Land&Hand op De Parade en Utrecht CS

Tijdens de weken dat het rondreizende Theaterfestival De Parade in Utrecht neerstreek, kregen reizigers op Station Utrecht Centraal ook wat mee van de festiviteiten. Tijdens de pop-up Parade op het station waren de presentaties van het Land&Hand project, waarin een stem aan het landschap wordt gegeven, te zien en ervaren.

Land & Hand

Flevoland

Als voedselkamer voor Almere en Amsterdam voorziet Flevoland de Randstad van voedsel. Het Land&Hand project in Flevoland gaat zich dan ook richten op Metropolitane Landbouw. Studenten van Aeres Hogeschool in Almere zullen zich richten op het vergroten van de zichtbaarheid van de projecten van Stichting Hemus.

Stichting Hemus werkt aan een nieuwe, toekomstgerichte manier van voedselproductie in de provincie. Met als grote missie: de realisatie van een rendabel agro-ecologisch voedselproductie systeem. In de praktijk betekent dit de integratie van natuur en landbouw middels natuurinclusieve landbouw. Hierbij wordt voedsel geproduceerd binnen de grenzen van natuur, milieu en leefomgeving en met een positief effect op de biodiversiteit. De focus ligt hierbij op de ontwikkeling van innovatieve teeltsystemen die zowel natuurinclusieve landbouw als de biodiversiteit bevorderen. Ze werken met verschillende systemen, zoals strokenteelt en agroforestry.

Land & Hand

Drenthe

De relatie mens-landschap die 200 jaar geleden aan de basis lag van de Drentse Koloniën van Weldadigheid, een relatie die nu weer actueel is, is bij dit project hoofdonderwerp. Er ligt een opgave om “het erfgoed van de maakbaarheid van het landschap” toekomstbestendig maken. Het is van belang om het landschap met de nieuwe UNESCO status niet te laten bevriezen, maar ook als erfgoed van relatie mens-landschap zoals gevormd in de proefkolonie, relevant te houden. KETTER&Co wil hier, samen met lokale partijen en het mbo, concrete projecten voor ontwikkelen om het gesprek over de verhouding mens-landschap te inspireren, zichtbaar en overdrachtelijk te maken.

De koppeling tussen oude lokale aan het landschap gerelateerde ambachten en moderne technieken liggen aan de basis van het Land&Hand Drenthe project. Een samenwerking met een vernieuwend tech bedrijf dat zich net in het dorp Veenhuizen heeft gevestigd is het startpunt van deze samenwerking. Contacten met diverse opleidingsinstituten in Noord-Nederland zijn gelegd.

Daarnaast is in 2022 het begin gemaakt met een project dat in 2023, als Veenhuizen 200 jaar bestaat, plaats zal vinden. Het VEEN|HUIS|HOTEL, een tijdelijk hotel met kamers verspreid in het landschap, gemaakt van lokaal geogste materialen en ontworpen en gebouwd door jonge architecten en vormgevers. De kamers zullen behalve overnachtingsmogelijkheid in het landschap ook agenderend zijn voor dialogen en ontwerpessies die in de zomer met boeren, ontwerpers, architecten, bewoners, natuurorganisaties en lokale overheden zullen plaatsvinden in het Gevangenis museum in Veenhuizen.

Land & Hand

Utrecht

In het begin van de 19e eeuw, tijdens het Eerste Franse Keizerrijk, legde Napoleon Bonaparte een wegennetwerk aan van wegen die vanuit Parijs naar de grenzen van het keizerrijk liepen. De Routes Impériales. KETTER&Co is als één van drie ontwerpers gevraagd om een voorstel te maken om deze geschiedenis langs de route te verbeelden. En wel op het stuk van de Route Impériale 2 die van Parijs, via Utrecht, naar Amsterdam liep en nu de nieuwe doorfietsroute tussen Nieuwegein en Utrecht is. Ketter ontwikkelde een plan met als belangrijkste focus wegen als bringers van cultuur en met daarin opgenomen een samenwerking met Nimeto (MBO vakschool voor creatieve ruimtemakers), die toevallig zowel in Utrecht als in Nieuwegein een vestiging hebben. De Kettters Irene, Emma en Carine deden onderzoek naar de route en ontwikkelden een voorstel. De onderlegger van het plan, waaraan we voor de invulling met studenten van Nimeto verder willen werken, bestaat uit een beeldmerk in het wegdek en een verbindend gebaar van geënte takken op de bomen die de route begeleiden. Geïnspireerd op de tijd dat het tracé werd aangelegd, Napoleon liet graag takken van zijn favoriete appelbomen enten op lokale fruitbomen.

Land & Hand

Friesland

Het Friese veenweidegebied staat onder druk. Het grondwaterpeil, de stikstof discussie, het inklinkende veenweideland, het veen heeft zowel in het verleden als in het heden een belangrijke rol gespeeld in het leven van de bewoners van de veengebieden. KETTER&Co wil het gesprek over erfgoed, beleving en duurzaamheid openen door naar nieuwe perspectieven te zoeken. Vaak worden in verhitte discussies dezelfde perspectieven gebruikt. De zichtbare verhalen rondom het veen gaan vaak over mannen, maar hoe zat dit eigenlijk met de vrouwen in dit gebied? Wat was hun relatie met het Friese veenweidegebied vroeger en wat is die nu? Dat is het startpunt van het onderzoek naar de rol van vrouw in dit landschap.

Het onderzoeksplan van KETTER&Co is door het Stimuleringsfonds geselecteerd voor de call 'Bouwen aan Talent'. Dit betekent dat de stichting in januari aan een jonge ontwerper wordt gekoppeld en in maart het onderzoek kan starten. Verder lopen er op de achtergrond gesprekken met Arcadia in voorbereiding op de Triënnale 2025 en met lokale overheden. In 2023 worden de contacten met scholen opgepakt, waarna er een programma wordt opgesteld geïnspireerd op de uitkomsten van het hierboven genoemde onderzoek.

Land & Hand Project als voorbeeld

KETTER&Co werd in november dit jaar meerdere keren uitgenodigd als gesprekspartner. In oktober dit jaar voor een presentatie tijdens Dutch Design Week binnen het kader 'Maakruimte voor Mooi Nederland: Expeditie Circulair Landschap' en vervolgens voor het programma 'Mooi Nederland', een bijeenkomst op het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) in Den Haag. Naast het OCW waren er ontwerpers, vertegenwoordigers van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, provincies en gemeenten.

Mooi Nederland is een actieve zoektocht naar een handelingsperspectief, voor nu en voor de toekomst. Het programma ambieert in alle grote transities – zoals wonen, energie, economie – ruimtelijke kwaliteit de boventoon te laten voeren. Dit is waarom het programma ontwerpkracht wil inzetten bij de aanpak van deze transities. Doel? Hoe kan het ook anders: een Mooi Nederland.

Meerdere ontwerpers spraken over hun ontwerpend onderzoek, Ketters Carine, Jan en Roland vertelden over het Land&Hand project, en er ontstonden belangrijke gesprekken over de rol van ontwerp en maakkracht in beleid en uitvoering.

Verder werd het Land&Hand project opgenomen in het in oktober verschenen boek 'Maakkracht' van Tabo Goudswaard en Jetske van Oosten, uitgegeven door Uitgeverij atlas contact.

VEEN

Vertellingen

VEEN

Vertellingen

Door he
voetspo

Door het Fochteloërveen, in de
voetsporen van de kolonist.

Collectie Veenhuizen

erfgoed - onderzoek - ontwerp - beleid - landschap

Collectie Veenhuizen is een social designcollectie van producten en diensten geïnspireerd op het gevangenisdorp Veenhuizen, sinds kort UNESCO Werelderfgoed. Het is de uitkomst van de samenwerking tussen Design Academy Eindhoven (DAE), KETTER&Co, gemeente Noordenveld, Provincie Drenthe en P.I. Veenhuizen.

Design Deal 4.0

KETTER&Co tekende alweer de vierde Design Deal voor Veenhuizen, ditmaal met een nieuwe rol voor KETTER&Co en nieuwe partners. De rol van KETTER&Co is meer gefocust op curatie en verbinding en draagt het project voortaan grotendeels over aan partners.

Veenvertellingen?

Samen met tekstschrijver Jan Havik, theatermaker Sjoerd Meijer en Veenhuizen-gids Peter Bos heeft KETTER&Co een serie Veenvertellingen ontwikkeld die het verhaal over de kolonielandschappen in en rondom Veenhuizen vertelt. In een vijftal luisterfragmenten delen de veenvertellers al hun kennis over de kolonielandschappen. De introductie is via deze link te beluisteren.

Er is ook een bijbehorende kaart, ontworpen door Thijs Verbeek, waarmee de bezoeker op stap kan. Aan de hand van QR codes zijn de verhalen ook op locatie te beluisteren. Het project is tot stand gekomen in samenwerking met Gemeente Noordenveld, Provincie Drenthe, Koloniën van Weldadigheid en Natuurmonumenten.

In cijfers

- 1 Design Deal getekend
- 96 Veenvertellingen geluisterd

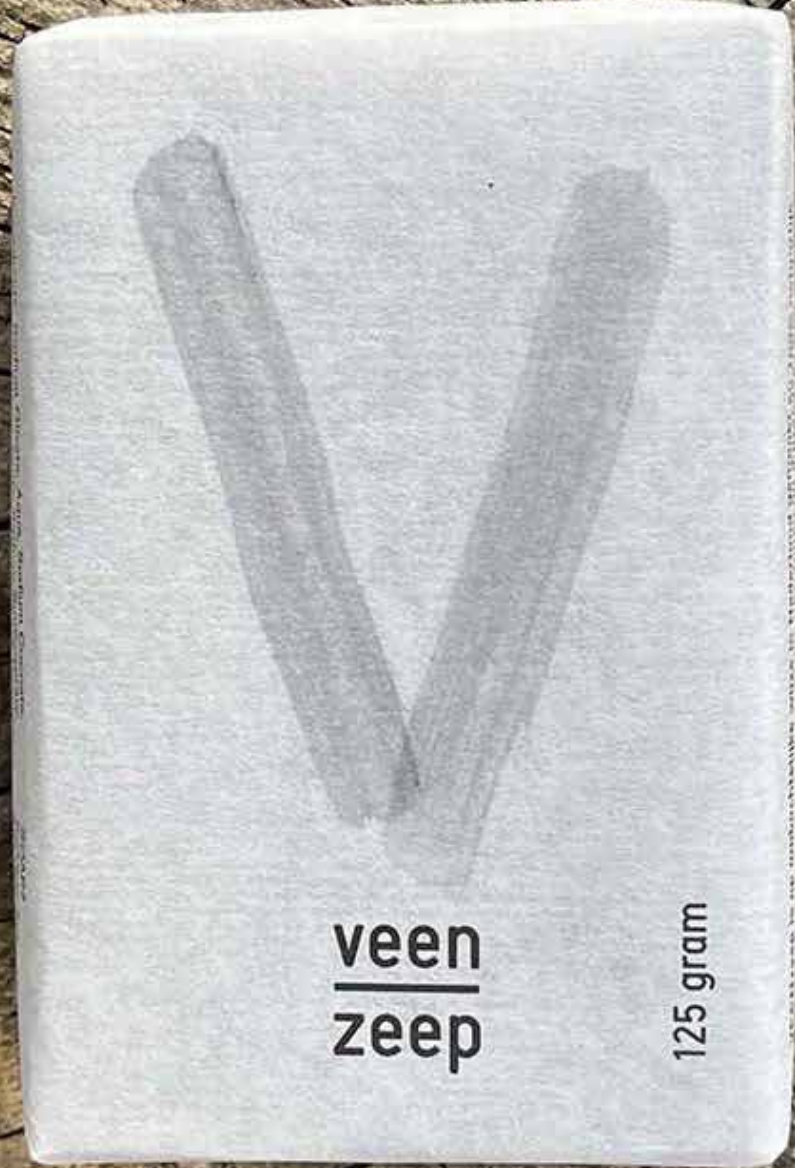
Foto: Provincie Drenthe

Beeld: Provincie Drenthe

Dutch Design Week 2021

Tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven tekenden KETTER&Co, Design Academy Eindhoven, PI Veenhuizen en de wethouder gemeente Noordenveld de nieuwe Design Deal. Andere partners zijn Provincie Drenthe, Drents Archief, Gevangenis Museum, De Nieuwe Rentmeester. Met nieuwe partners en nieuwe vormen zal de Design Deal 4.0 voortbouwen op eerdere inspanningen om de visie op Veenhuizen te herzien.

veen
|
zeep

125 gram

Aqua, Sodium Cocinate,
Sodium Laureth Sulfate, Glycerin,
Sodium Chloride, Citrus Citrus Oil, Benzyl Alcohol,
Sodium Citrate, Sodium Hydroxide, Sodium Benzoate

SOAP
125g / 4.4oz
100% NATURAL
HANDMADE

Veenlijn

landschap - wellness - erfgoed - ontwerp - veenlandschap

Diep onder de Drentse veenlandschappen (laagveengebieden) zit in het grondwater humuszuur en fulvinezuur; zeer vruchtbare stofjes, die uit de plantenresten van het veen in het grondwater zijn gekomen. Deze geven het veenwater een prachtige gouden kleur. Dit is de aanleiding voor de Veenlijn: wellness producten geïnspireerd op het veenlandschap.

Producten

De Veenlijn is in 2021 gelanceerd en ging dit afgelopen jaar in de verkoop. Dit ging goed. Zonder sales team zijn, vanwege het mooie achterliggende verhaal, veel van de producten verkocht. Vooral de zepen lopen goed.

In cijfers

- 836 zepen verkocht
- 588 turvers verkocht
- 60 VEENnat verkocht
- 60 VEENGoud verkocht
- 520 VEENhuisjes verkocht

Tuinbazen

landschap - menselijk maat - groen - beleid - vakmanschap - zorg

Met TUINBAZEN werken we in de Amsterdamse parken. Het TUINBAZEN-project besteedt aandacht aan ontwerp, onderhoud en gebruikersgemeenschap van de openbare ruimte. Met TUINBAZEN willen we de meent inspireren en helpen nieuwe modellen hiervoor te ontwikkelen en samen tot nieuwe verhoudingen te komen.

Tuinbazen publicatie

In april werd de TUINBAZEN publicatie gepresenteerd tijdens de Shadow Floriade die Zone-2Source ter ere van het 50-jarig bestaan van het Amstelpark organiseerde. De publicatie komt voort uit het jarenlange onderzoek dat Irene Fortuyn met KETTER&Co deed naar 'de commons'.

Omringd door schilderijen van Amsterdamse parken gemaakt door schilders van Studio Wilma Bertheux werd het TUINBAZEN boek gepresenteerd in het Rietveld Huis in het Amstelpark. De publicatie toont en verbindt alle facetten die het TUINBAZEN project heeft gekend in de afgelopen jaren. Een overzicht van het gedachtegoed, de tuinbazen en hun expertise, en de rol die wij allen hebben in het zorg dragen voor onze "commons", zoals onze parken.

Communicatie

Communicatie

Social media

De inzet op social media boekt resultaat. Er is steeds meer interactie en externen weten ons te vinden. De focus ligt vooral op Instagram en LinkedIn, waar het relevante publiek te vinden is.

Instagram is de plek waar de dagelijkse werkzaamheden van KETTER&Co worden gedeeld. In plaats van een 'nieuws' item op de website kan het publiek via Instagram, zowel stories als posts, zien waar de Kettters aan werken.

Op LinkedIn is het voor KETTER&Co mogelijk om zich goed te positioneren. Hoewel deze post minder goed 'scoren' met de likes is het wel een fijn platform om ons interesseveld aan te geven. Projecten die KETTER&Co heeft afgerond of ver zijn gevorderd doen het goed op LinkedIn, vooral omdat het mogelijk is hierin iedereen te taggen.

Instagram in cijfers

- 584 volgers
- 57 posts
- 197 stories
- 1117 likes
- 42 reacties op posts
- Post meeste likes: tekenen Design Deal (3 november 2022)

LinkedIn in cijfers

- 36 posts
- 273 pagina views, toename van 658.3%
- 167 unieke bezoekers, groei 827.8%
- 20 Custom button clicks, groei van 185.7%
- 223 volgers, waarvan 103 dit jaar nieuw
- 357 reacties, 920% groei

PR

KETTER&Co in de media

VenloVanbinnen

De Povierj. Voertgekomen uit een samenwerking tussen één van de kunstenaars, Irene Fortuijn, en plaatselijk banketbakker Jos Lamers en (bakker) Fleuren. Daarvoor later mee. Landers en Martina vertellen eerst over de totstandkoming van de tentoonstelling. Die een lange aanloop had. "Er is al in 2019 mee begonnen. Carina zorgde echter voor vertraging."

Gezondere Regie

Het is, zo legt Martina uit, een tentoonstelling die buiten de museummuren begon. In samenwerking met enkele partners, en nu ller afronding binnen die museummuren is gebracht. "Dat doen we wel vaker, al weten veel bezoekers dat niet. We zijn in het kader van 'De Gezondere Regie' in gesprek gegaan met enkele van onze partners: de Brightlands Campus, VieGut HAS en Universiteit Hasselt. Dat leidde tot een oproefformulering voor de zes kunstenaars. Die zijn met bewoners, scholen, agri-ondernemers en allerlei organisaties aan de slag gegaan om met kunst en design een beweging in gang te zetten om het een gezondere en gelukkigere regio te komen."

Seizoensvlaas

Dat gebeurde in eerste instantie, zoals Martina aangaf, buiten de museummuren. De huidige expositie is de afronding van het project, maakt Hans Landers duidelijk in de zaal waar de uitnodigende kunst en design is te zien. Hij vertelt over hoe kunstenaar Irene Fortuijn de lokale voedselproductie en voedselkaders onder de bop nam met als vraag hoe ikasi om eten eigenlijk regit. "Daar is onder meer de vlaai die julie rijkst hebben geoordeft uit voortgekomen. Fortuijn heeft enkele seizoensvlaas van lokale ingrediënten, verkwast en die zijn in ons restaurant verkrijgbaar."

09:22, 10:35 AM Drei, vier, flirt mit mir op een ouderwets gezellige Parade | Trouw

Als abonnee heeft u onbeperkt toegang tot alle journalistiek op trouw.nl.

LOG IN ALS
ABONNEE

ABONNEREN
vanaf 2,- per week

Trouw

Theaterfestival

Drei, vier, flirt mit mir op een ouderwets gezellige Parade

Beeld Parade

Bier, lachende mensen en lokkende acteurs. Theaterfestival de Parade is bijna als vanouds – maar dan zonder wegwerpbekers.

Jowi Schmitz 24 juni 2022, 22:26

Rondreizend Theaterfestival de Parade oogt als een ouderwets

Voorpagina Editie Beeld gelezen Zoeken Service

Aan verschillende projecten van KETTER&Co werd gerefereerd, zoals de Veenlijn, de Design Deal Veenhuizen en de Land&Hand projecten.

#27

#29

#28

#30

Hart onder de riem

De wade sla met het venenverhaal is op alle fronten een succesverhaal. Het is niet alleen de wade sla zelf, maar ook de manier waarop het wordt gemaakt. Het is een verhaal van de wade sla, de wade sla en de wade sla.

Karakteristiek

Met zijn unieke karakteristiek is de wade sla een van de meest unieke producten van Nederland. Het is een verhaal van de wade sla, de wade sla en de wade sla.

Shop till you drop

De wade sla is het perfecte cadeau voor iedereen die houdt van de natuur. Het is een verhaal van de wade sla, de wade sla en de wade sla.

Restaurant Celine Nieuwegein

Restaurant Celine Nieuwegein is een van de meest unieke restaurants van Nederland. Het is een verhaal van de wade sla, de wade sla en de wade sla.

Veenvertellingen

Wat heeft het project te maken met de natuur?

De wade sla is het perfecte cadeau voor iedereen die houdt van de natuur. Het is een verhaal van de wade sla, de wade sla en de wade sla.

provincie Drenthe

Ondertekening 4e Design Deal Koloniën van Weldadigheid tijdens de Dutch Design Week 2022 in Eindhoven

De 4e Design Deal Koloniën van Weldadigheid is officieel van start gegaan tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven. Deze ondertekening is een belangrijk moment in de samenwerking tussen de provincie Drenthe, de gemeente Eindhoven en de Dutch Design Week.

Veenvertellingen

De wade sla is het perfecte cadeau voor iedereen die houdt van de natuur. Het is een verhaal van de wade sla, de wade sla en de wade sla.

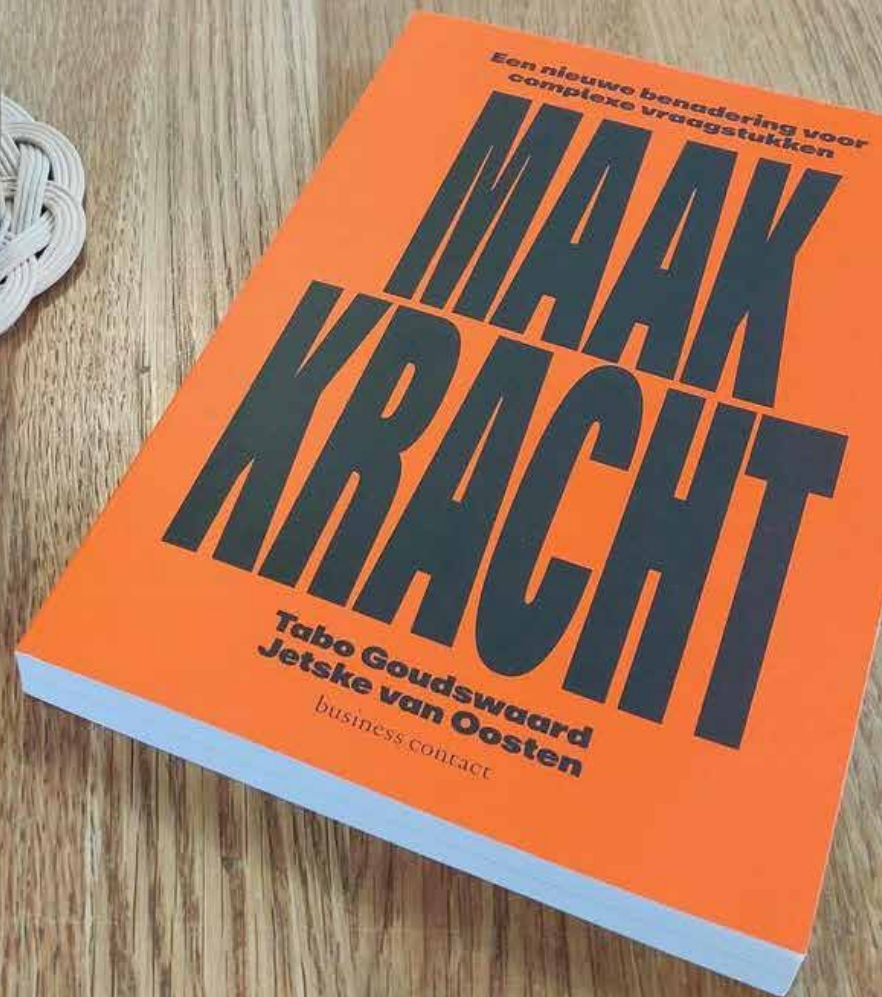

Foto: Carine Middeldorp

Foto: Carine Middeldorp

KETTER&Co project als voorbeeld gebruikt in het boek 'Maakkracht'

Het Land&Hand project wordt gepresenteerd als voorbeeld van krachtig makerschap in het boek 'Maakkracht', van Tabo Goudswaard en Jetske van Oosten. In het boek pleitten zij voor een andere manier van maatschappelijke problemen aanpakken. Grote problemen als ontwerpproblemen zien, is hun aanbeveling. Ze tonen de kracht van makers en hoe hun makerschap systematische verandering teweeg kan brengen.

Vooruitblik 2023

Vooruitblik 2023

In 2023 zal KETTER zich focussen op de uitbreiding van de imbedding van de Land&Hand projecten in lokale, provinciale en landelijke contexten. Naast de projecten die we op de scholen doen zullen we ook de samenwerkingen met de voor het gedachtegoed van Land&Hand relevante partners actief op gaan zoeken. Waarbij we vooral letten op de mogelijkheid voor duurzame inbedding in mbo curricula.

Zo zijn we in Zeeland bezig met een project over de toekomst van de molen en de molenaar, met in het verlengde daarvan een nieuwe vorm van molenaarsopleiding.

In Veenhuizen gaan we aan de slag met het Veen|Huis|Hotel waarbij duurzame kamers in het landschap gecreeerd zullen worden die een seizoen lang te boeken zijn. Behalve hotelkamer worden de met lokaal geogste materialen gemaakte kamers ook conversation starters voor dialogen met de boeren van Veenhuizen, de ontwerpers/architecten van de kamers, de natuurorganisaties en De Nieuwe Rentmeester. Onderwerp daarbij is de duurzame toekomst van Veenhuizen en de mogelijkheid bouw materiaal te verbouwen op de Veenhuizer akkers.

In Friesland gaan we werken met Arcadia, die in 2025 de triënnale over de bodem organiseren. Wij gaan onderzoek doen naar het veenweidegebied, vanuit het perspectief van de vrouw, toen en nu. Op zoek naar informatie over het leven en maken in en met het landschap.

Dit jaar zullen we ook het gesprek opzoeken in Den Haag om te spreken over de ontwikkelingen in het mbo onderwijs en onze ervaringen daarmee. Er is steeds meer aandacht voor het belang van mbo onderwijs en KETTER&Co kan hierbij een relevante gesprekspartner zijn.

In het najaar gaan we het City Circles project weer een stap verder brengen met een editie in Brussel.

En september wordt een feestelijke maand, met een oeuvreprijs voor Irene Fortuyn en een tentoonstelling in Arti ert Amicitiae, waarbij natuurlijk ook KETTER&Co podium zal krijgen.

Namens het bestuur

In 2022 veranderde het bestuur van KETTER&Co gedurende het jaar van samenstelling. Macha Roesink, Raoul van Aalst, Saskia van Stein en Ira Koers traden af. Het bestuur is hen erkentelijk voor de inspanningen die zij hebben geleverd en de vooruitgang die is gerealiseerd. In 2022 trad Monique van der Poel aan als voorzitter, Ernst van der Hoeven en Nandine van Karnebeek traden aan als bestuursleden en is het bestuur weer op volle kracht.

Gezien het grote aantal wisselingen zal in het aftreedschema rekening worden gehouden met het belang van continuïteit en het moment waarop eventuele wisselingen in de toekomst plaatsvinden. Er is sprake van een divers bestuur. Deze diversiteit betreft onder meer de expertise, ervaring, achtergrond, leeftijd en gender. Alle bestuursleden hebben daarnaast eerdere ervaring in de culturele sector en/of zijn daarin direct werkzaam.

Het bestuur is in 2022 vier keer samengekomen. Met het verdwijnen van alle corona-maatregelen kon dit gelukkig weer in de studio van KETTER&Co. Een mooie bijkomstigheid om een aantal van de werkzaamheden van de kettters, die vanuit de studio gebeuren, van nabij te ervaren.

Terwijl stagiaire Ivar rieten manden vlocht in het kader van Land&Hand Drenthe, werd het bestuur door de directeur en artistiek leider Irene Fortuyn bijgepraat over beleidsmatige keuzes en dilemma's, de inhoudelijke voortgang van de projecten en de begroting.

Het bestuur is positief over de resultaten die met de verschillende projecten zijn behaald. Het feit dat sommige van de Land&Hand projecten van KETTER&Co inmiddels zelfstandig kunnen voortbestaan zonder dat de kettters daar nog een actieve rol in moeten spelen, vindt het bestuur prijzenswaardig. Het lukt de stichting om op verschillende niveaus duurzame verbindingen te leggen waarop verder gebouwd kan worden door betrokken partners van KETTER&Co.

In 2022 is vanuit het bestuur aandacht gevraagd voor de heldere formulering van het overkoepelende gedachtengoed van waaruit de verschillende projecten van KETTER&Co worden geïnitieerd. Dat heeft geresulteerd in een eerste versie van een manifest waarin

filosofie en methodes van de stichting staan beschreven. De uitdaging hierbij blijft om de intellectuele theorie van KETTER&Co net zo toegankelijk en uitnodigend te formuleren als de projecten in de praktijk zijn.

Over 2022 heeft het bestuur vastgesteld dat KETTER&Co een gezonde organisatie is waarin de Ketters met een open en kritische blik kijken naar de bestaande projecten én naar de toekomst van projecten, zowel inhoudelijk als financieel, als naar de organisatie zelf. Met de projecten ontwikkelt KETTER&Co nieuwe perspectieven en methodieken om duurzame verandering teweeg te brengen. Daarbij onderschrijft het bestuur het belang van het speerpunt aandacht te genereren en het imago te versterken van vakkennis binnen het MBO-onderwijs

De relevantie van de missie van KETTER&Co is ten slotte onverminderd groot en zal naar verwachting van het bestuur de komende jaren verder toenemen. Binnen het maatschappelijk debat is er de nodige aandacht voor het "zorgen voor morgen". KETTER&Co staat open voor experiment en waardeert tegendraadse ideeën van andersdenkenden. Een stem geven aan degenen die normaal niet worden gehoord is een maatschappelijke uitdaging en onderdeel van de projecten van KETTER&Co. Het meenemen van jonge mensen in het ontwerp van duurzame, gezonde en toekomstbestendige systemen is volgens KETTER&Co van belang, om te kunnen zorgen voor een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendige planeet. In dat verband wordt bewustzijn op lokaal niveau gekweekt, over de samenhang tussen het economische, ecologische en sociale domein. KETTER&Co heeft ook in 2022 met zijn projecten aan deze missie een waardevolle bijdrage geleverd.

Namens het bestuur,

Monique van der Poel (voorzitter)

Ernst van der Hoeven

Nandine van Karnebeek

